

Türkçe Test Maddelerinde Yanıtlama Davranışlarının İncelenmesi

Investigation of Answering Behaviour in Turkish Test

Emine Burcu PEHLİVAN TUNÇ**

Ömer KUTLU ***

Öz

Bu araştırma, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe test maddelerinde gösterdikleri yanıtlama davranışlarının ölçülen alt boyuta, psikometrik özelliklere, alt, orta, üst puan grubunda yer alan öğrencilere ve cinsiyete göre nasıl bir değişim gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma Ankara'daki üç resmi ilköğretim okulunda okuyan 220 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, çoktan seçmeli maddelerden oluşan 20 maddelik bir Türkçe Testi ile öğrencilerin yanıtlama davranışlarını belirlemek için Yanıtlama Davranışları Formu hazırlanmıştır. Öğrencilerin en çok "soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim" davranışını gösterdikleri belirlenmiştir. Madde güçlükleri azaldıkça ve ayırt edicilikleri arttıkça "soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim" davranışı daha çok görülmektedir. Öğrencilerin test puanları ve maddelerin ayırt edicilikleri arttıkça öğrencilerde "seçenekleri eleyerek doğru yanıtı ulaşma, seçeneği rasgele işaretleme ve boş bırakma" davranışları azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yanıtlama davranışı, çoktan seçmeli test, şans başarısı, madde güçlük indeksi, madde ayırt edicilik indeksi

Abstract

This study was undertaken to evaluate how answering behaviour to the items of multiple-choice Turkish examination test of elementary school 8th grade students changes according to the item types, psychometric characteristics of items, students in the sub score, middle score, top score groups and gender. The research was carried with 220 numbers of 8th grade students in three elementary public schools. A multiple-choice Turkish test containing 20 items was prepared for the objective of the study. Together with the Turkish test, the Answering Behaviour Form comprising nine items about behaviour was also applied at the same time for determining answering behaviour of the students. It was found that the students mostly showed the behaviour of "I have read the question and choices, and marked the choice that I supposed to be correct". Percentage occurrence of behaviour of "I have read the question and choices, and marked the choice that I supposed to be correct" decreases with the difficulty of the item and increases with the judges estimates of discrimination power of items. The behaviours of getting correct answer by eliminating false choices, marking any choice and leaving unmarked decrease with the increasing performance scores and with the judges estimates of discrimination power of items.

Key Words: Answering behaviour, multiple choice tests, chance success, item difficulty index, judges estimates of discrimination power of items

GİRİŞ

Çoktan seçmeli testler; geniş bir içeriği örnekleme, kolay uygulanabilmesi, kullanışlı olması ve nesnel puanlanabilmesi gibi özelliklerinden dolayı, hem geniş ölçekli sınavlarda hem de sınıf içi sınavlarda kullanılmaktadır (Kurz, 1999). Ancak çoktan seçmeli testlerde kısmi bilgi yoklanamamakta, az bilen ve hiç bilmeyen bireyler birbirinden ayırt

*Bu çalışma III. Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Araş. Gör., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul, bbpehlivan@gmail.com

***Yrd. Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, omerkutlu@ankara.edu.tr

edilememekte, doğru yanıtla puan verilirken, kısmen doğru yanıtlar ve yanlış yanıtlar dikkate alınamamaktadır. Oysa öğrencinin verdiği her eksik ve hatalı yanıt, yanlış öğrenmelerin saptanması ve düzeltilmesi açısından doğru yanıtlar kadar önem taşımaktadır (Bahar, 2001; Jaradat ve Tollefson, 1988).

Çoktan seçmeli maddelerde bireyler tahminle yanıt verme yolunu seçebilmekte ve bu da bireylerin gerçek bilgi durumları hakkında doğru sonuçlara ulaşılabilmesini sınırlamaktadır (Ben Simon, Budescu ve Nevo, 1997). Test maddesiyle ölçülen davranışa sahip olmayan ya da kısmen sahip olan bireylerin, doğru yanıtı tahmin ederek bulmaları testin geçerliliğini ve güvenilirliğini olumsuz etkilemektedir (Baykul, 2000).

Tahminde bulunmayı bir problem olarak görenler, yanlış tahminde bulunanları cezalandırma yoluyla çözüm arayışına gitmişlerdir (Mehrens ve Lehmann, 1984). Yanlış yanıtlanan maddelerin bir kısmının doğru yanıtlardan çıkarılması ilkesine dayanan düzeltme formülleri, bir öğrenci bir maddenin yanıtını bilmediğinde, verilen seçenekler arasında rastgele tahminde bulunup birini seçtiğini varsayar. Öğrencinin yanıtı bildiği, kısmen bildiği ya da tamamen bilmediği kararını vermek olanaksız olduğundan, düzeltme girişimlerinin amacına ulaşamadığı ifade edilebilir (Ebel, 1965; Gronlund, 1976). Öğrencinin bazı seçenekleri eleyerek doğru yanıtı bulmasının da tahminle kazandığı puandan daha farklı olduğu belirtilmelidir (Frary, 2000).

Başarıyı ölçmek üzere puanlanan bir testte, öğrencilerin maddeye nasıl yaklaştığını, kendince doğru yanıtla ulaşmış olup olmadığını, ulaşamadıysa kaç seçenek üzerinde düşündüğünü, kararsızlığa düştüğünde bir tahmin yapmayı mı yoksa boş bırakmayı mı seçtiğini bilmek test puanları hakkında daha doğru yorumların yapılabilmesini sağlayacaktır (Umay, 1998).

Çoktan seçmeli testlerde, “soru sorma” kısmı irdelenmekte, “yanıtlama” kısmı üzerinde fazla durulmamaktadır. Yarattığı izlenim, soru sormanın ya da oluşturmanın zor olduğu ancak soru sorulduğunda yanıtlayıcının kolaylıkla bu sorulara yanıt verdiği. Yanıtlayıcının yanıtı oluştururken geçtiği süreçler dikkate alınmamakta, bu süreçlerin “yanıtın gerçeği ne kadar yansıttığı” üzerinde düşünülmemektedir. Oysa yanıtlayıcının soruya verdiği yanıt, soru sözcüklerinden, sorma biçiminden, kişinin içinde bulunduğu ortamdan ve duygusal koşullardan etkilenebilmektedir. Üzerinde fazlaca durulmasa da soru sormak ve yanıtlamak psikolojik bir süreçtir. Ancak bireylerin sorulara verdikleri yanıtların ne ölçüde ve hangi koşullarda güvenilir olduğu tartışılmamaktadır (Tourangeau, Rips ve Rasinski, 2000).

Yurtdışında yapılmış olan çalışmaların (Chittooran ve Miles, 2001; Dodeen, 2008; Dolly ve Williams, 1986; Hong, Sas ve Sas, 2006; Kitsantas, 2002) pek çoğunda öğrencilerin test maddelerini yanıtlarken kullandıkları stratejileri belirlemeye yönelik ölçekler kullanılmış bu stratejileri kullanmanın öğrenci başarısını arttırdığı belirtilmiştir. Çoktan seçmeli maddelerde yanıtlama davranışlarının araştırıldığı; Umay (1997, 1998), Kadioğlu (2002) ve Tokat (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ise yanıtlama davranışlarının varlığı farklı yöntemlerle ortaya çıkarılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Yanıtlama süreci, maddelerin psikometrik özelliklerini etkileyebilecek bir süreçtir. Bu nedenle, yanıtlama davranışlarını bilmek test maddelerinin daha iyi hazırlanmasını sağlayacak, şans başarısının hangi durumlarda ve nasıl ortaya çıktığı incelenebilecek ve düzeltme formülünün gerekliliği farklı bir yönden tartışılabilecektir. Bu araştırmanın amacı da, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe Testinde yer alan çoktan seçmeli maddeleri yanıtlama davranışlarının; maddelerin ölçtüğü sözcük, cümle, paragraf ve dilbilgisi alt

boyutlarına, maddelerin psikometrik özelliklerine ve öğrenci özelliklerine göre nasıl bir değişim gösterdiğinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama araştırması denir (Büyüköztürk ve diğ., 2008). Bu çalışmada da ele alınan değişkenler ayrı ayrı betimlenmeye çalışıldığı için araştırmanın tarama modelinde olduğu ifade edilebilir.

Çalışma Grubu

Araştırma 2010-2011 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Ankara'daki üç resmi ilköğretim okulunun 8. sınıfında okuyan 220 öğrenci üzerinde yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Araştırmada Türkçe Testi ve Yanıtlama Davranışları Formu (YDF) olmak üzere iki farklı araç kullanılmıştır. Türkçe Testi 2000, 2001 ve 2002 yıllarında Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) ile aynı yıllara ait Özel Okullar Sınavı (ÖOS)'nda kullanılmış "sözcükte anlam, cümlede anlam, paragrafta anlam ve dilbilgisinde anlam" boyutlarını içeren Türkçe maddeleri içerisinden seçilmiştir. Test her bir boyuttan beş olmak üzere 20 maddeden oluşturulmuştur. YDF ise öğrencilerin bir soruyu yanıtlarken izlediği izlemi (strateji) belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Her iki aracın uygunluğuna ölçme ve değerlendirme alanındaki öğretim üyelerinden görüş alınarak karar verilmiştir.

Yanıtlama davranışlarına ilişkin dokuz farklı ifade şöyledir:

1. Soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim.
2. Soruyu ve seçenekleri okudum, bir yanlış seçeneği eledim, geriye kalan üç seçenektan birini işaretledim.
3. Soruyu ve seçenekleri okudum, iki yanlış seçeneği eledim, geriye kalan iki seçenektan birini işaretledim.
4. Soruyu ve seçenekleri okudum, üç yanlış seçeneği de eledim, geriye kalan seçeneği işaretledim.
5. Soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıtı bulamadım ve herhangi bir seçeneği işaretledim.
6. Soruyu ve seçenekleri okudum, anlamadığım için herhangi bir seçeneği işaretledim.
7. Soruyu ve seçenekleri okumadım ve herhangi bir seçeneği işaretledim.
8. Soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıtı bulamadım ve boş bıraktım.
9. Soruyu ve seçenekleri okudum, anlamadığım için boş bıraktım.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Türkçe Testi, 220 öğrenciye uygulandıktan sonra, doğru yanıtlara 1, boş ve yanlış yanıtlara 0 verilerek puanlama yapılmıştır. Öğrencilerin Türkçe Testindeki maddeleri yanıtlarken izledikleri stratejiler için YDF'ye verdikleri yanıtlardan yararlanılmıştır. Yanıtların testin alt boyutlarına, psikometrik özelliklerine, alt, orta, üst puan grubunda yer alan öğrencilere ve cinsiyete göre dağılımları tablolar halinde yüzde olarak verilmiştir.

BULGULAR

Elde edilen bulguları daha açık ve net bir biçimde ortaya koymak için, ikinci, üçüncü ve dördüncü davranışlar; seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, beşinci, altıncı ve yedinci davranışlar; herhangi bir seçeneği işaretleme, sekizinci ve dokuzuncu davranışlar ise boş bırakma davranışı başlığı altında yorumlanmıştır. Tablolarda ise her bir davranışa ayrı ayrı yer verilmiştir.

Türkçe Testinde Yer Alan Alt Boyutlara Göre Yanıtlama Davranışları

Türkçe Testinin alt boyutları sözcükte, cümlede, paragrafta ve dilbilgisinde anlam olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin Türkçe Testine ilişkin yanıtlama davranışları tablolar halinde sunulmuş ve her bir yanıtlama davranışının tercih edilme durumu yüzde olarak belirtilmiştir. Yanıtlama davranışları yazılmamış, veri toplama araçlarında belirtilen sıra numarası dikkate alınmıştır. Bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. *Sözcükte, Cümlede, Paragrafta ve Dilbilgisinde Anlam Maddelerine Göre Yanıtlama Davranışlarının Yüzdeleri*

Yanıtlama Davranışları	Sözcükte Anlam (%)	Cümlede Anlam (%)	Paragrafta Anlam (%)	Dilbilgisinde Anlam (%)
1	43.0	47.6	45.5	39.3
2	4.8	4.9	5.3	4.9
3	12.0	10.5	11.2	10.7
4	29.6	26.5	26.6	21.7
5	2.5	2.3	3.3	3.9
6	2.8	3.0	3.1	4.9
7	1.9	2.5	2.2	4.4
8	2.3	1.8	1.9	5.3
9	1.0	0.9	0.9	4.9
Toplam	100	100	100	100

Yanıtlama davranışlarının %50’sine yakını “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” ifadesinde toplanmıştır. Bu durum öğrencilerin soruyu okuduktan sonra sahip oldukları bilgileri kullanarak yanıtı zihinlerinde düşündüklerini ve o sorunun yanıtı olacak ifadeyi seçenekler arasından bularak işaretlediklerini göstermektedir. Dilbilgisinde anlam maddelerinde, seçenekleri eleyerek doğru yanıtı ulaşma davranışı, diğer boyutlara göre daha az ortaya çıkmaktadır. Boş bırakma davranışının da, dilbilgisinde anlam maddelerinde daha fazla ortaya çıktığı dikkati çekmektedir. Bu bulgu, öğrencilerin dilbilgisinde anlam maddelerine yanıt verirken tahmin davranışını daha az kullandıklarını ve bu nedenle boş bırakma davranışının da daha fazla ortaya çıktığını göstermektedir. Herhangi bir seçeneğin işaretlenmesi davranışının da dilbilgisinde anlam maddelerinde daha çok görüldüğü ifade edilebilir.

Yanıtlama Davranışlarının Madde Güçlük İndekslerine Göre Dağılımı

Maddelerin güçlük indeksleri 0.00-0.39 aralığında güç, 0.40-0.69 aralığında orta güçlükte ve 0.70-1.00 aralığında ise kolay olarak sınıflandırılmıştır. Madde güçlük indeksine göre yanıtlama davranışlarının yüzdeleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. *Madde Güçlük İndeksine Göre Yanıtlama Davranışlarının Yüzdeleri*

Yanıtlama Davranışları	0.00 - 0.39	0.40 - 0.69	0.70 - 1.00
1	40.7	40.7	51.2
2	5.5	4.8	4.8
3	11.8	12.4	8.5
4	24.4	25.8	28.2
5	3.9	3.2	2.0
6	4.6	3.8	1.9
7	3.5	3.3	1.2
8	3.2	3.5	1.4
9	2.4	2.5	0.8
Toplam	100	100	100

Madde güçlük indeksi 0.00-0.39 aralığında beş madde bulunmaktadır. Davranışların %40.7’si “soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği

işaretledim” davranışından oluşmaktadır. Geriye kalan davranışların %41.7’si seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %12’si herhangi bir seçeneği işaretleme ve %5.6’sı boş bırakma davranışıdır.

Madde güçlük indeksi 0.40-0.69 aralığında dokuz madde bulunmaktadır. Davranışların %40.7’si “soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluşmaktadır. Davranışların %43’ü seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %10.3’ü herhangi bir seçeneği işaretleme ve %6’sı boş bırakma davranışıdır.

Madde güçlük indeksi 0.70-1.00 aralığında altı madde bulunmaktadır. Davranışların yarısından fazlası olan %51.2’si “soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluşmaktadır. Geriye kalanların %41.5’i seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %5.1’i herhangi bir seçeneği işaretleme ve %2.2’si boş bırakma davranışıdır.

Yanıtlama Davranışlarının Madde Ayırt Edicilik İndekslerine Göre Dağılımı

Maddelerin ayırt edicilik indeksleri 0.00-0.29 aralığında ayırt ediciliği düşük, 0.30-0.39 aralığında ayırt ediciliği kabul edilebilir ve 0.40-1.00 aralığında ayırt ediciliği iyi değerleri arasında sınıflandırılmıştır. Üç maddenin 0.00-0.29 aralığında, yedi maddenin 0.30-0.39 aralığında ve on maddenin ise 0.40-1.00 aralığında yer aldığı görülmektedir. Maddelerin ayırt edicilik indekslerine göre yanıtlama davranışlarının yüzdeleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. *Madde Ayırt Edicilik İndeksine Göre Yanıtlama Davranışlarının Yüzdeleri*

Yanıtlama Davranışları	0.00 - 0.29	0.30 - 0.39	0.40 - 1.00
1	40.3	41.9	46.3
2	4.7	5.9	4.4
3	13.0	11.2	10.5
4	26.4	25.3	26.7
5	3.0	3.6	2.6
6	3.3	3.7	3.3
7	3.0	2.9	2.5
8	4.2	3.4	2.0
9	2.0	2.2	1.7
Toplam	100	100	100

0.00-0.29 aralığındaki maddelere ait yanıtlama davranışları incelendiğinde davranışların %40.3’ü “soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluşmaktadır. Geriye kalan davranışların %44.1’i seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %9.3’ü herhangi bir seçeneği işaretleme ve %6.2’si boş bırakma davranışıdır.

0.30-0.39 aralığındaki davranışların %41.9’unun “soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluştuğu belirlenmiştir. Davranışlardan %42.4’ü seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %10.2’si herhangi bir seçeneği işaretleme ve %5.6’sı boş bırakma davranışıdır.

Madde ayırt edicilik indeksi 0.40-1.00 aralığında yer alan davranışların %46.3’ü “soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluşmaktadır. Davranışların %41.6’sı seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %8.4’ü herhangi bir seçeneği işaretleme ve %5.1’i boş bırakma davranışıdır.

Yanıtlama Davranışlarının Alt, Orta ve Üst Puan Grubundaki Öğrencilere Göre Dağılımı

220 öğrenciden test puanlarına göre 41 öğrenci alt puan grubunda, 148 öğrenci orta puan grubunda ve 31 öğrenci üst puan grubunda yer almaktadır. Alt, orta ve üst puan grubundaki

öğrenciler testin ortalaması ve standart sapması kullanılarak belirlenmiştir. Bu öğrencilere göre yanıtlama davranışlarının yüzdeleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. *Alt, Orta ve Üst Puan Grubundaki Öğrencilerin Yanıtlama Davranışlarının Yüzdeleri*

Yanıtlama Davranışları	Alt Puan Yüzdesi	Orta Puan Yüzdesi	Üst Puan Yüzdesi
1	27.8	44.5	62.3
2	7.7	5	1.5
3	10.4	11.7	9.0
4	26.1	26.3	25.6
5	6.5	2.6	0.2
6	6.2	3.2	1.1
7	7.9	1.9	0.0
8	3.8	3.1	0.2
9	3.7	1.8	0.2
Toplam	100	100	100

Alt puan grubunda davranışların %27.8’i birinci davranış olan “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluşmaktadır. “-7- Soruyu ve seçenekleri okumadım ve herhangi bir seçeneği işaretledim” davranışının, diğer davranışların pek çoğundan daha fazla görülmesi dikkati çekmektedir. Davranışların %44.2’si seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %20.6’sı herhangi bir seçeneği işaretleme ve %7.5’i boş bırakma davranışıdır.

Orta puan grubunda davranışların %44.5’i “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluşmaktadır. Geriye kalan davranışlardan %43’ü ise seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %7.7’si herhangi bir seçeneği işaretleme ve %4.9’u boş bırakma davranışıdır.

Üst puan grubunda davranışların yarısından fazlası olan %62.3’ünün “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluştuğu ifade edilebilir. “-7- Soruyu ve seçenekleri okumadım ve herhangi bir seçeneği işaretledim” davranışının üst puan grubunda bulunan hiçbir öğrenci tarafından işaretlenmemiş olması dikkati çekmektedir. Davranışların %36.1’i seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, %1.3’ü herhangi bir seçeneği işaretleme ve %0.4’ü davranış boş bırakma davranışıdır.

Yanıtlama Davranışlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Kız ve erkek öğrencilerin yanıtlama davranışlarına ilişkin yüzdeler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. *Kız ve Erkek Öğrencilere Göre Yanıtlama Davranışlarının Yüzdeleri*

Yanıtlama Davranışları	Kız Öğrencilerin Yüzdesi	Erkek Öğrencilerin Yüzdesi
1	47.2	40
2	3.3	6.9
3	10.5	11.8
4	27.8	24.2
5	1.6	4.6
6	3.0	4.0
7	2.2	3.3
8	2.4	3.3
9	1.9	2.0
Toplam	100	100

Çoktan seçmeli 20 test maddesi 220 öğrenciye uygulanmıştır ve bu öğrencilerin 118’i kız, 102’si erkek öğrencidir. Çoktan seçmeli test maddelerini yanıtlayan 118 kız

öğrenciye ait 2360 yanıtlama davranışı bulunmaktadır. Davranışların %47.2'si “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluşmaktadır. Geriye kalan davranışların %41.6'sı seçenekleri eleyerek yanıtla ulaşma, %6.8'i herhangi bir seçeneği işaretleme ve %4.3'ü boş bırakma davranışıdır.

102 erkek öğrenciye ait 2040 yanıtlama davranışı bulunmaktadır. Bu davranışların %40'ı birinci davranış olan “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışından oluşmaktadır. Davranışların %42.9'u ise seçenekleri eleyerek yanıtla ulaşma, %11.9'u herhangi bir seçeneği işaretleme ve %5.3'ü boş bırakma davranışıdır.

SONUÇLAR ve TARTIŞMA

Dilbilgisinde anlam maddelerinin doğru yanıtlanmasının sözcükte, cümlede ve paragrafta anlam maddelerine göre daha fazla bilgi gerektirdiği düşünülmektedir. Özellikle paragrafta anlam maddelerinin yanıtlanmasının öğrencilerin okuma becerileriyle yakından ilgili olduğu ifade edilebilir. Dilbilgisinde anlam maddelerinde yanıtlama davranışlarının farklılaşması, belirtilen bu durumlarla açıklanabilir. Bu durum, bilginin varlığını ya da yokluğunu ölçen maddelerde seçenekleri eleyerek yanıtla ulaşma davranışının daha az görüldüğünü, boş bırakma ve herhangi bir seçeneği işaretleme davranışlarının ise daha çok görüldüğünü göstermektedir.

Madde güçlük indekslerine göre yanıtlama davranışlarının nasıl bir değişim gösterdiği incelendiği zaman, kolay, orta güçlükte ve güç maddeler için öğrencilerin en çok “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışını gösterdikleri ve madde güçlüğü azaldıkça bu davranışın görülme yüzdesinin arttığı gözlenmektedir. Bu durum madde güçlüğü azaldıkça, öğrencilerin soruları bilerek yanıtladıklarını göstermektedir.

Her üç düzey için, seçenekleri eleyerek yanıtla ulaşma davranışı, boş bırakma davranışından daha çok görülmektedir. Öğrenciler, boş bırakmak yerine herhangi bir seçeneği eleyerek yanıtla ulaşma eğilimindedirler. Boş bırakma davranışının, kolay maddelerde oldukça az görülmesi dikkat çekmektedir.

Maddeler kolaylaştıkça, herhangi bir seçeneği işaretleme davranışının da azaldığı ifade edilebilir. Özellikle soruyu ve seçenekleri okumadan herhangi bir seçeneğin işaretlenmesi davranışının, kolay maddelerde oldukça az görüldüğü belirlenmiştir. Doğru yanıtı bulamayıp ya da soruyu anlamayıp herhangi bir seçeneği işaretleme davranışı güç maddelerde daha fazla görülmektedir. Kadioğlu (2002) da çalışmasında test maddelerinin kolay, orta güçlükte ve zor olmasına göre öğrencilerin yanıtlama davranışlarının değiştiğini ifade etmiştir. Test maddelerinin zor olması durumunda öğrencilerin boş bırakma ya da tahminle maddeyi yanıtlamaya çalışma davranışlarının daha fazla ortaya çıktığını belirlemiştir.

Madde ayırt edicilik indekslerine göre yanıtlama davranışları incelendiğinde, düşük, orta ve yüksek ayırt ediciliğe sahip maddelerin tümünde öğrencilerin en çok “-1-soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışını gösterdikleri ve ayırt edicilik arttıkça bu davranışın görülme yüzdesinin de arttığı ifade edilebilir. Bu durum, maddelerin ayırt edicilik indeksleri arttıkça, öğrencilerin soruları bilerek yanıtladıklarını ortaya koymakta ve ölçülen davranışa sahip olan ve olmayanların daha kolay belirlenebilmesine yardımcı olmaktadır.

Seçenekleri eleyerek yanıtla ulaşma davranışı, maddelerin ayırt edicilik indeksleri arttıkça azalmaktadır. Bu durum düşük ayırt edicilik indeksine sahip maddeler için öğrencilerin yanıtla ulaşmada seçeneği eleme davranışını daha çok kullandığını

göstermektedir. “-7- soruyu ve seçenekleri okumadım ve herhangi bir seçeneği işaretledim” ayırt ediciliği yüksek maddelerde az, ayırt ediciliği düşük maddelerde ise çokça görülmektedir. Sonuçlar, madde ayırt ediciliğinin yanıtlama davranışlarını etkilediğini ortaya koymaktadır. Herhangi bir seçeneği işaretleme ve boş bırakma davranışları ayırt ediciliği düşük olan maddelerde daha çok görülüyorsa, bu noktada çoktan seçmeli test maddeleri hazırlanırken, düşük ayırt ediciliğe sahip maddelerin teste alınmamasının oldukça önemli görülmektedir. Kadioğlu (2002) tarafından yapılan çalışmada ise bu çalışmadan farklı olarak madde ayırt edicilik indeksinin yanıtlama davranışları üzerinde önemli bir fark yaratmadığı sonucu elde edilmiştir.

Başarı puanlarına göre yanıtlama davranışları incelendiği zaman, tüm gruplarda öğrencilerin en fazla birinci davranışı “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” gösterdikleri belirlenmiştir. Başarı puanları arttıkça bu davranışın görülme sıklığı daha da artmaktadır. Bu durum başarı puanı arttıkça, öğrencilerin doğru yanıtı seçebilecek yeterlikte bilgiye daha çok sahip olduklarını ve bu nedenle maddeleri bilerek yanıtladıklarını ortaya koymaktadır. Seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma davranışı, öğrencilerin başarı puanları arttıkça azalmaktadır.

Düzeltilme formülleri şansa elde edilen puanları ortadan kaldırmak için kullanılmaktadır, ancak bu araştırmanın sonuçları, Türkçe test maddelerinde düzeltme formülünün kullanılmasının gerekli olmayabileceğini göstermektedir. Alt puan grubunda yer alan öğrenciler, herhangi bir seçeneğin işaretlenmesi davranışını daha çok göstererek şans faktörünü ortaya çıkarsalar da, bu durum onların puanlarında bir yükselmeye neden olmamaktadır. Bu durum Türkçe test maddelerinde, düzeltme formülünün gerekliliğini sorgular niteliktedir. Kadioğlu (2002) da alt ve orta puan grubundaki öğrencilerin test maddelerini yanıtlama davranışlarının üst puan grubundaki öğrencilere göre değiştiğini belirtmiştir.

Kız ve erkek öğrencilerin test maddelerine verdikleri yanıtlama davranışlarının en çok “-1- soruyu ve seçenekleri okudum, doğru yanıt olarak düşündüğüm seçeneği işaretledim” davranışında toplandığı görülmekle birlikte, kız öğrencilerde bu davranışın görülme yüzdesi daha fazladır. Bu durum, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre doğru yanıtı seçebilecek yeterlikte bilgiye daha çok sahip olduklarını göstermektedir. Seçenekleri eleyerek yanıtı ulaşma, boş bırakma ve herhangi bir seçeneği işaretleme davranışları kız ve erkek öğrenciler için benzer oranlarda görülmekle birlikte erkek öğrencilerde daha fazladır. Bu doğrultuda, erkek öğrencilerin tahminde bulunma davranışını daha çok kullandıkları ifade edilebilir. Tokat (2006) tarafından yapılan çalışmada ise kız ve erkek öğrencilerin aynı yanıtlama davranışlarını gösterdiği ve her iki grup için aynı zihinsel süreçlerin gerçekleştiği ortaya konulmuştur.

Bu araştırma, Türkçe dışında diğer alanlarda da yapılabilir. Öğrencilerin Türkçe ders başarı notları, çözdükleri soru sayıları vb. değişkenler ele alınarak çalışmanın kapsamı genişletilebilir. Doğru ve yanlış yanıt verme durumuna göre yanıtlama davranışlarının gösterdiği değişim incelenebilir. Türkçe test maddelerinde düzeltme formülünün gerekli olup olmadığı yanıtlama davranışları başlığı altında tartışılabilir.

KAYNAKLAR

- Bahar, M. (2001). Çoktan seçmeli testlere eleştirel bir yaklaşım ve alternatif metotlar. *Kuram ve Uygulama Eğitim Bilimleri*, 1(1), 23-38.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Ben-Simon, A., Budescu, D. V. ve Nevo, B. (1997). A comparative study of measures of partial knowledge in Multiple-Choice Tests. *Applied Psychological Measurement*, 21(1), 65-88.

- Bıçak, B. (2013). Scale for test preparation and test taking strategies. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(1).
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Chittooran, M. M. ve Miles, D.D. (2001). Test taking skills for multiple-choice formats: Implications for school psychologists. *Paper presented at the annual meeting of the National Association of School Psychologists*, Washington, DC.
- Dodeen, H. (2008). Assessing Test-Taking strategies of university students: developing a scale and estimating its psychometric indices. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 33(4), 409-419.
- Dolly, J. P. ve Williams, K. S. (1986). Using test-taking strategies to maximize multiple choice test scores. *Educational and Psychological Measurement*, 46, 619-625.
- Ebel, R. (1965). *Measuring Educational Achievement*. New Jersey: Prentice Hall.
- Frary, R. (1980). The effect of misinformation, partial information and guessing on expected multiple-choice test item scores. *Applied Psychological Measurement*, 4(1), 79-90.
- Frary, R. (2000). *Guessing on Multiple-Choice Tests*. Web: <http://www.testscoring.vt.edu/memo01.html> adresinden 7 Şubat 2011'de alınmıştır.
- Gronlund, N. E. (1976). *Measurement and evaluation in teaching (3. Edition)*. New York: Macmillan Publishing Co.
- Hong, E., Sas, M. ve Sas, J. (2006). Test-taking strategies of high and low mathematics achievers. *The Journal of Educational Research*, 99(3), 144-155.
- Jaradat, D. ve Tollefson, N. (1988). The impact of alternative scoring procedures for multiple choice items on test reliability, validity and grading. *Educational and Psychological Measurement*, 48, 627-635.
- Kadioğlu, B. (2002). *Çoktan seçmeli testlerde test maddelerini cevaplama davranışlarının madde ve öğrenci özelliklerine göre nasıl bir değişim gösterdiğinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kitsantas, A. (2002). Test preparation and performance: A selfregulatory analysis. *The Journal of Experimental Education*, 70, 101-113.
- Kurz, T. B. (1999). *A review of scoring algorithms for multiple-choice tests*. Paper Presented at The Annual Meeting of Southwest Educational Research Association, San Antonio.
- Mehrens, W. A. ve Lehmann, I. J. (1984). *Measurement and evaluation in education and psychology*. (3. Edition). New York: CBS College Publishing.
- Tokat, Y. N. (2006). *Çoktan seçmeli testlerde yanıtlama davranışlarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tourangeau, R., Rips, J. ve Rasinski, K. (2000). *The psychology of survey response*. Cambridge University Press.
- Umay, A. (1997). Yanıtlayıcı davranışların analizi yolu ile matematikte problem çözümleri için bir güvenilirlik ve geçerlik araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 47-56.
- Umay, A. (1998). Seçmeli testlerde yanıtlayıcı davranışları ve şans başarısının elimine edilmesi işlemlerine ilişkin bazı öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 54-61.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Multiple choice tests; are used both in large-scale examination and in classroom exams due to features such as a broad sampling of content, easy implementation, being useful and objective. However, in multiple-choice tests, partial information cannot be polled, individuals who knows nothing and who knows little cannot be distinguished from each other, correct and wrong answers cannot partially be taken into account. In a test scored to measure success, how the students approach to the matter, whether to reach the correct answer in their own ways, if they are unable to reach how many choices they are thinking about, to know whether they choose to leave blank or to predict will provide more accurate reviews about the test scores. The response process is a process that may affect the psychometric properties of substances. Therefore, to know the behaviours of response will ensure better preparation of the test substances, when and how the chance success occur will be analysed and the necessity of the correction formulas can be discussed in a different way.

The aim of this study is to determine how the 8th grade students' response behaviours to the multiple-choice items in Turkish Language test vary according to the words that substances measure, sub-dimension of grammar, sentence and paragraph, the psychometric properties of substances and student characteristics.

Method

The variables in question in this study can be expressed that it also exists in the screening model of the research as they are tried to be described separately. Research was conducted on 220 8th grade students attending to three primary schools in Ankara in the spring term of 2010-2011 academic year. Two different methods including Turkish Language test and Response Behaviour Form (RBF) were used in the research. Turkish test were selected from the Turkish agents including "lexical meaning, meaning in the sentence, paragraph and grammar". The test was comprised of twenty items including five in each dimension. RBF, on the other hand, was prepared with the aim of determining the follow-up students follow while answering a question.

Results and Discussion

The behaviour of reaching to the correct answer by eliminating the choices in the lexical items in grammar appears less than in other dimension. The behaviour of leaving blank draws more attention in the items of meaning in grammar. This finding indicates that students use less the behaviour of prediction while responding to the items of meaning in grammar, and therefore, the behaviour of leaving blank happens more. Item difficulty index is in the range of 0.00-0.39 and has five items. 40.7 per cent of the behaviour consists of "I read the question and choices and marked the choice I think the correct answer". Item difficulty index is in the range of 0.40-0.69 and has nine items. 40.7 per cent of the behaviour consists of "I read the question and the choices and marked the choice I think the correct answer". Item difficulty index is in the range of 0.70-1.00 and has six items. 51.2 per cent, which is over half of the behaviour, consists of the behaviour that "I read the question and the choices and marked the choice I think the correct answer". Item distinctiveness index is in the range of 0.00-0.29 (three items) and when the response behaviour belonging to the items are examined 40.3 per cent of the behaviours, 41.9 per cent of the behaviours ranging of 0.30-0.39 (seven items) and 46.3 per cent of the behaviour ranging of 0.40-1.00 (ten items) consist of the behaviour that "I read the question and the choices and marked the choice I think the correct answer". Of the two hundred and twenty students, forty-one of them rank in the sub-score group, one hundred and forty-eight of them rank in the medium-score group and thirty-one of them rank in the top score group. 27.8 per cent of the behaviour in the sub-score group, 44.5 per cent of the behaviour in the medium-score group and 62.3 per cent of the behaviour, which is over the half of the behaviours, are determined to include the behaviour "I read the question and the choices and marked the choice I think the correct answer". The behaviour that *I didn't read the question and the choices and marked any choice* in the sub-score group draws more attention than much other behaviour. It is determined that the behaviour *I didn't read the question and the choices and marked any choice* wasn't marked by any of the students in the top score group. 47.2 per cent of the behaviours belonging to 118 female students and 40 per cent of the behaviours belonging to 102 male students consist of the behaviour *I read the question and the choices and marked the choice I think the correct choice*.

It is thought that the items of meaning in grammar are answered correctly necessitates more information than the items word, sentence and paragraph have. Especially, it can be said that meaning in paragraph items are answered is closely related to students' reading skills. The differentiation of the response behaviours in the meaning items of the grammar can be explained with this situation. According to the item difficulty index, when the response

---

behaviour is examined how it differentiates students have a tendency to the behaviour that *"I read the question and the choices and marked the choice I think the correct one"* for easy, medium and difficult items and as the item difficulty decreases it is observed that the possibility of this behaviour increases. According to the item distinctiveness index, when the response behaviours are examined, students exhibit the behaviour that *"I read the question and the choices and marked the choice I think the correct one"* and as the distinctiveness increases the possibility of this behaviour can also be explained to increase. The behaviour of reaching the answer by eliminating decreases as the items' distinctiveness index increases. This shows that for the items which have the low distinctiveness index students use the behaviour of eliminating the choice to reach the answer.